

สรุปสาระสำคัญการประชุม Codex Alimentarius Commission ครั้งที่ 33
ณ กรุงเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ระหว่างวันที่ 5 - 9 กรกฎาคม 2553

การประชุมครั้งนี้ มีประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุม 120 ประเทศ สหภาพยุโรป และองค์กรระหว่างประเทศ 37 องค์กร รวมทั้งสิ้นจำนวน 471 คน มี Ms Karen Hulebak (สหรัฐอเมริกา) ทำหน้าที่ประธานการประชุม ร่วมกับ Mr Knud Ostergaard (เดนมาร์ก), Mr Sanjay Dave (อินเดีย) และ Mr Ben Manyindo (ยูกันดา) ทำหน้าที่รองประธาน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. คณะกรรมาธิการรับรองมาตรฐานขั้นสุดท้าย (ขั้นที่ 8) จำนวน 24 เรื่อง และรับรองการแก้ไขมาตรฐาน จำนวน 14 เรื่อง เพื่อประกาศใช้เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศ รวม 38 เรื่อง ซึ่งเรื่องที่มีความสำคัญได้แก่

1.1 มาตรฐานแอปเปิ้ล ที่ประชุมมีข้อถกเถียงในประเด็นความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพซึ่งยอมให้พบแมลงหรือศัตรูพืชที่อยู่ภายในผล (internal feeding insects/pests) ซึ่งมีหลายประเทศให้ความเห็นว่าเกณฑ์ดังกล่าวปกติ Codex จะไม่กำหนดในมาตรฐานผักและผลไม้สดและการกำหนดเช่นนี้เป็นการขัดกับกฎระเบียบทางสุขอนามัยพืช ภายหลังการอภิปราย ที่ประชุมยอมรับให้เพิ่ม Footnote ตามข้อเสนอของประเทศไทย เกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพซึ่งยอมให้พบแมลงหรือศัตรูพืช จะต้องไม่ขัดกับการใช้มาตรการด้านสุขอนามัยพืชที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมเห็นชอบให้รับรองมาตรฐานแอปเปิ้ลในขั้นสุดท้าย โดยประเทศไทย อินเดีย โคลัมเบีย อียิปต์ มาเลเซีย แจ้งขอสงวนท่าที (reservation) ในประเด็นการกำหนดเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน (tolerance) เรื่องคุณภาพที่ยอมให้มีความคลาดเคลื่อนมาก โดยเฉพาะเรื่อง decay or internal breakdown สำหรับแอปเปิ้ล Extra class และเรื่อง rotting or deterioration สำหรับแอปเปิ้ล Class II

1.2 หลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านสุขลักษณะ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ หลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านสุขลักษณะสำหรับผักใบที่บริโภคสดและผักสลัด หลักเกณฑ์ปฏิบัติทางสุขลักษณะเพื่อควบคุมจุลินทรีย์ *Vibrio* spp. ในอาหารทะเล และหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมจุลินทรีย์ก่อโรค *Vibrio parahaemolyticus* และ *Vibrio vulnificus* ในหอยสองฝา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทางสุขลักษณะเพื่อให้ปลอดภัยจากจุลินทรีย์ก่อโรค

1.3 มาตรฐานนมเปรี้ยวพร้อมดื่ม โดยเห็นชอบการกำหนดปริมาณนมเปรี้ยวขั้นต่ำที่ 40% ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของประเทศไทยที่ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์

1.4 การแก้ไข Code of Ethics for International Trade in Foods including Concessional and Food Aid Transactions ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะของอาหารที่เหมาะสมในการค้าระหว่างประเทศและการช่วยเหลือระหว่างประเทศให้ชัดเจนขึ้น การแก้ไขเนื้อหาทำให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อให้อาหารที่ผ่านเกณฑ์ความปลอดภัย แต่อาจพบตำหนิและข้อบกพร่องด้านคุณภาพในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และไม่ทำให้เกิดผลเสียต่อผู้บริโภคให้สามารถส่งออกได้

1.5 ค่าปริมาณปนเปื้อนสูงสุดของเมลามีนในอาหารและอาหารสัตว์ ที่ 1 mg/kg สำหรับอาหารทารก ชนิดผง และที่ 2.5 mg/kg สำหรับอาหารอื่น (ที่ไม่ใช่อาหารทารก) และอาหารสัตว์ โดยรับความเห็นของประเทศไทยเกี่ยวกับการประเมินความเป็นพิษและความเสี่ยงของสารผสมของเมลามีนกับ analog ของเมลามีน ที่ให้คณะกรรมการสาขาสารปนเปื้อนพิจารณาในอนาคต เมื่อมีข้อมูลเพียงพอ

1.6 การแก้ไขหัวข้อสารปนเปื้อนในมาตรฐานนมและผลิตภัณฑ์นม ที่กำหนดให้ตรวจสอบสารปนเปื้อนในวัตถุดิบ โดยที่ประชุมรับทราบและลงบันทึกความเห็นของประเทศไทยที่แจ้งขอสงวนท่าทีในหลักการเรื่องนี้ โดยขอให้เป็นการพิจารณาเฉพาะกรณีไป (case-by-case) และไม่ควรรนำไปใช้เป็นหลักการของ Codex เนื่องจากการกำหนดสารปนเปื้อนควรกำหนดเฉพาะในผลิตภัณฑ์สุดท้ายและการควบคุมสารปนเปื้อนของวัตถุดิบควรเป็นไปตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางสุขลักษณะที่เกี่ยวข้อง

2. เรื่องที่คณะกรรมการรับรองเป็นมาตรฐานเบื้องต้น (ขั้นที่ 5) จำนวน 11 เรื่อง ซึ่งเรื่องที่มีความสำคัญได้แก่

2.1 ร่างมาตรฐานน้ำปลา ซึ่งประเทศไทยร่วมกับประเทศเวียดนามเป็นผู้กร่าง ทั้งนี้ผู้แทนประเทศญี่ปุ่นเสนอให้คณะกรรมการสาขาสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับการกำหนด pH และ biotoxin ในการประชุมครั้งต่อไปด้วย

3. การแก้ไขคู่มือขั้นตอนการดำเนินงานของ Codex (Procedural Manual) จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ การปรับปรุงรูปแบบหัวข้อวัตถุเจือปนอาหารสำหรับมาตรฐานสินค้าใน Section II “Elaboration of Codex texts” หลักการและขั้นตอนการวิเคราะห์ความเสี่ยงสำหรับคณะกรรมการสาขาสุขลักษณะ การปรับแก้ไขแนวทางสำหรับประธานคณะกรรมการ การปรับแก้ไขแนวทางการเป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดประชุมคณะกรรมการ และการปรับแก้ไขหลักเกณฑ์การกำหนดการจัดลำดับความสำคัญของงาน

4. ยกเลิกมาตรฐาน 7 เรื่อง และยุติงาน 1 เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมาตรฐานที่กำหนดใหม่แทนเรื่องเดิม ยกเว้นมาตรฐาน Processed cheese ที่ให้คณะกรรมการระดับภูมิภาคที่สนใจนำไปพิจารณาความสมควรในการจัดทำเป็นมาตรฐานระดับภูมิภาค และอาจนำมาเสนอเป็นมาตรฐานระดับโลก (worldwide) ต่อไปได้ในอนาคต

5. รับรองงานใหม่ (new work) จำนวน 15 เรื่อง ซึ่งเรื่องที่มีความสำคัญ ได้แก่

5.1 สัตว์น้ำอินทรีย์ (Organic Aquaculture) ซึ่ง Codex มอบหมายให้สหภาพยุโรปเป็นผู้กร่างมาตรฐาน โดยประเทศไทยเสนอว่าร่างมาตรฐานควรครอบคลุมการปฏิบัติในภูมิภาคอื่น โดยเฉพาะประเทศเขตร้อนที่อาจมีความแตกต่าง และเสนอว่าประเทศไทยพร้อมจะให้ข้อมูลข้อคิดเห็นแก่สหภาพยุโรปที่เป็นแกนนำในการกร่าง ที่ประชุมเห็นชอบข้อเสนอของประเทศไทยและขอให้ประเทศต่างๆ ที่สนใจรวมทั้ง FAO ติดต่อและส่งข้อมูลข้อคิดเห็นแก่สหภาพยุโรปต่อไป

5.2 การกำหนดค่าอ้างอิงสารอาหาร (Nutrient Reference Values; NRVs)

5.3 หลักการกำหนดและประยุกต์ใช้เกณฑ์ทางจุลชีววิทยาสำหรับอาหาร (Principles for the Establishment and Application of Microbiological Criteria for Foods) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับหลักการกำหนดและประยุกต์ใช้เกณฑ์ทางจุลชีววิทยา และมีผลต่อการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและส่งออก โดยประเทศไทยได้เข้าร่วมในคณะทำงานกร่างมาตรฐานด้วย

6. มาตรฐานที่มีปัญหาขัดแย้งและยังหาข้อยุติไม่ได้ คือ การกำหนดค่า MRL ของ Ractopamine ซึ่งที่ประชุมใช้เวลาค่อนข้างมากในการถกเถียงเรื่องดังกล่าว โดยประเทศจีนและสหภาพยุโรปเห็นว่าไม่ควรกำหนดค่า MRL ของสารดังกล่าว เนื่องจากผลการศึกษาของประเทศจีนพบว่า การกำหนดค่าดังกล่าวเกินค่าความปลอดภัยจากการบริโภคและปอดหมู ในขณะที่สหภาพยุโรปมีนโยบายคัดค้านการใช้ยาสัตว์ด้วยวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่การรักษาโรค เช่น การปรับปรุงคุณภาพของเนื้อ อย่างไรก็ตาม ผู้แทนจากหลายประเทศรวมทั้งสหรัฐอเมริกา

เห็นว่าข้อมูลการประเมินความเสี่ยงของ JECFA สรุปว่า สารตกค้างของ Ractopamine ในกล้ามเนื้อ ไขมัน ตับ ไต และอวัยวะภายในไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ จึงควรกำหนดค่า MRL ทั้งนี้ที่ประชุมมีมติให้ตั้งกลุ่มทำงานพิเศษ (บราซิล แคนาดา จีน สหภาพยุโรป กาน่า ญี่ปุ่น เม็กซิโก นอร์เวย์ แอฟริกาใต้ ดูนีเซีย สหรัฐอเมริกา) เพื่อช่วยเหลือประธาน CAC หาทางออกของเรื่องดังกล่าวโดยเน้นด้านการจัดการความเสี่ยงและเสนอ คณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

7. การดำเนินการเรื่องอาหารสัตว์และการจัดการอาหารสัตว์ (Animal Feeding) ซึ่งมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับ กลไกการจัดทำแนวทางสำหรับภาครัฐในการใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงของอันตรายจากสารปนเปื้อนและสารตกค้างในอาหารสัตว์ รวมทั้งการจัดตั้งคณะทำงานพิเศษ (Task Force) และพิจารณาขอบข่ายของงาน สำหรับ ประเทศไทยสนับสนุนการตั้ง Task Force เพื่อให้สามารถพิจารณาขอบข่ายงานที่จำเป็นต้องกำหนดในภาพรวมของอาหารสัตว์และที่เกี่ยวข้องแต่ต้องไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการสาขาอื่น ทั้งนี้ที่ประชุมมีมติให้จัดตั้ง Task Force on Animal Feeding (ดำเนินการให้เสร็จในการประชุม 2-3 ครั้ง) จัดทำแนวทางการประเมิน ความเสี่ยงของอันตรายจากสารปนเปื้อนและสารตกค้างในวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่รวมถึง feed additive และการ กำหนดรายการอันตรายของวัตถุดิบอาหารสัตว์และ feed additive โดยมีประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นเจ้าภาพ และอาจมีประเทศกำลังพัฒนาเป็นเจ้าภาพร่วมในการประชุมครั้งใดครั้งหนึ่ง

8. รับทราบความคืบหน้าและเห็นชอบแนวทางดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของ Codex จำนวน 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ส่งเสริมการกำหนดกรอบงานด้านกฎหมาย ส่งเสริมการใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์และการ วิเคราะห์ความเสี่ยง การสร้างเข้มแข็งในการทำงานของ Codex ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง Codex กับองค์กร ระหว่างประเทศอื่น และส่งเสริมการเข้าร่วมประชุมของประเทศสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ และมีข้อเสนอแนะ แก่ Codex Secretariat เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานของ Codex

9. รับทราบแผนงบประมาณของ Codex โดยมีงบประมาณปี 2010-2011 จำนวน 8,300,000 เหรียญ สหรัฐ (ประมาณ 290.5 ล้านบาท) ซึ่งมีสัดส่วนที่มาของงบประมาณจาก FAO: WHO ในสัดส่วน 85:15

10. เรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานเอกชน (Private standard) ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าการดำเนินการเรื่องดังกล่าว ควรมีความสอดคล้องกับที่พิจารณาอยู่ในคณะกรรมการ SPS และ TBT ขององค์การการค้าโลก และสนับสนุน ให้องค์การการค้าโลกเร่งดำเนินการเรื่องนี้ให้มีข้อสรุปโดยเร็ว และที่ประชุมสนับสนุนให้ผู้แทนของมาตรฐาน เอกชนเข้าร่วมการประชุม Codex ในฐานะผู้สังเกตการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของประเทศไทย และให้ คณะกรรมการประสานงานภูมิภาควิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานเอกชนและแนวทางแก้ไขให้ คณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

11. ที่ประชุมเห็นชอบให้ประธานและรองประธานสมัยปัจจุบันดำรงตำแหน่งต่อไปอีก 1 สมัย ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายและจะมีการเลือกตั้งใหม่ในการประชุมครั้งต่อไป (กรกฎาคม 2554)